UNHCR
The UN Refugee Agency

REACH Informing more effective humanitarian action

UNHCR/R.Kostrzynski

UCHODŹCY Z UKRAINY W POLSCE
PROFILOWANIE
LISTOPAD 2022

WPROWADZENIE

Na dzień 20. grudnia 2022 r. w Polsce w ramach ochrony tymczasowej zarejestrowało się ponad 1,5 mln osób, co stanowi najwyższą liczbę wśród krajów UE. W całej Europie zarejestrowano dotychczas ponad 7,4 mln uchodźców z Ukrainy[1].

W celu zrozumienia profilu demograficznego uchodźców z Ukrainy, ich zamiarów i potrzeb, dostępu do informacji oraz trendów przemieszczania się, UNHCR we współpracy z REACH rozpoczęło regionalny (a więc odbywający się w kilku krajach ościennych: Polsce, Słowacji, Mołdawii oraz Rumunii) proces "profilowania". W ramach badania przeprowadzano wywiady w wielu lokalizacjach, w tym na terenach przygranicznych, w ośrodkach tranzytowych i recepcyjnych, centrach zakwaterowania zbiorowego oraz w punktach informacyjnych i pomocowych. Ponieważ wywiady przeprowadzono jedynie w wybranych województwach i lokalizacjach, wyniki badania nie mogą być uogólnione na całą populację uchodźców z Ukrainy przebywających w Polsce. Różne typy lokalizacji włączonych do badania również mogą wpływać na jego wyniki i uniemożliwiać porównanie z poprzednimi raportami. Respondenci zostali wybrani losowo i poproszeni o zgodę na udział w ustrukturyzowanych wywiadach przeprowadzonych przy pomocy kwestionariusza ujednoliconego. Niniejszy raport przedstawia wyniki 3,829 wywiadów przeprowadzonych z uchodźcami przebywającymi w Polsce między 1. a 22. listopada 2022 r.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

Raport regionalny **ŻYCIE W ZAWIESZENIE: PROFILE I INTENCJE UCHODŹCÓW Z UKRAINY**
Lipiec 2022

Poprzednie raporty:
UCHODŹCY Z UKRAINY W POLSCE. PROFILOWANIE.
Czerwiec 2022 - Lipiec 2022
Sierpień 2022 - Wrzesień 2022
Październik 2022

Portal Danych Operacyjnych - Sytuacja uchodźcow z Ukrainy: **POLSKA**

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

Większość osób ankietowanych w listopadzie 2022 stanowiły kobiety z wyższym wykształceniem. Ponad połowa respondentów (68%) planowała zostać w Polsce, głównie ze względu na bezpieczeństwo. Większość badanych uchodźców (71%) przyjechała do Polski z osobami towarzyszącymi – najczęściej z najbliższą lub dalszą rodziną.

- Podczas gdy 68% uchodźców planowało w najbliższym czasie pozostać w Polsce, 13% zamierzało wrócić do Ukrainy, a 7% przenieść się do innego kraju. Główną motywacją do pozostania w Polsce – wskazaną przez 39% respondentów – było bezpieczeństwo, a następnie więzy rodzinne (16%). Największy odsetek osób planujących pobyt w Polsce odnotowano wśród przybywających z obwodów czerniowieckiego (82%) i iwano-frankowskiego (77%). Powrót do Ukrainy był natomiast najczęściej planowany wśród osób z obwodu zakarpackiego (25%).

- Prawie jedna trzecia (30%) uchodźców podróżowała z co najmniej jedną starszą osobą. Osoby podróżujące z osobami starszymi częściej jako najpilniejsze potrzeby deklarowały pomoc finansową, materialną oraz wyżywienie.

- Wsparcie finansowe, opieka medyczna i dostęp do zatrudnienia były najczęściej zgłaszanymi pilnymi potrzebami. Jeśli chodzi o potrzeby informacyjne, uchodźcy najczęściej wskazywali na potrzeby informacyjne dotyczące pomocy finansowej, możliwości zatrudnienia i opieki medycznej. Media społecznościowe i aplikacje do przesyłania wiadomości (przede wszystkim Telegram i Facebook) były preferowanymi sposobami otrzymywania informacji.

DEMOGRAFIA

Uchodźcami, z którymi przeprowadzono wywiady w listopadzie, były głównie kobiety podróżujące z bliskimi krewnymi, najczęściej z dziećmi i/lub innymi kobietami. Około połowa respondentów posiadała wykształcenie wyższe (51%), prawie jedna trzecia ukończyła edukację techniczną lub zawodową (32%), a 16% ukończyło cykl edukacji na poziomie średnim. Przed przemieszczeniem większość uchodźców (71%) była zatrudniona, a 17% było na emeryturze.

71% respondentów podróżowało z innymi osobami, z czego 93% z bliską rodziną. Spośród nich 59% respondentów było z co najmniej jednym dzieckiem lub niemowlęciem, a 30% z co najmniej jedną osobą w wieku 60 lat lub starszą. Respondenci podróżowali średnio z dwiema innymi osobami.

Płeć respondentów

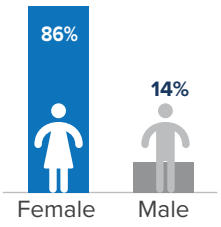

Zatrudnienie w Ukrainie

(n=3,641)

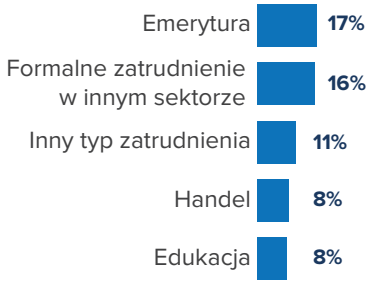

Struktura zatrudnienia z podziałem na grupy wiekowe

Stopa bezrobocia przed wybuchem wojny w lutym 2022 r. była bardzo niska (3%). Większość spośród najstarszych respondentów, powyżej 60 roku życia, (78%) przed wojną była już na emeryturze.

Narodowość

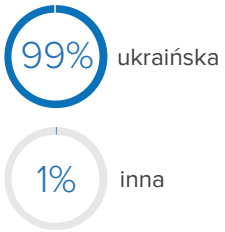

Formalne wykształcenie

(n=3,787)*

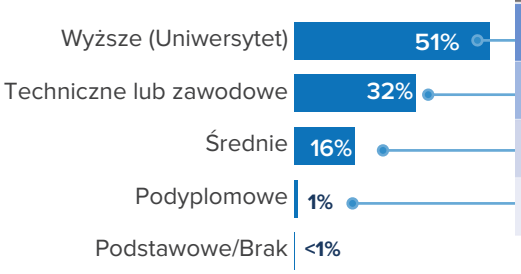

według grupy wiekowej

	18-24	25-39	40-59	60+
Wyższe (Uniwersytet)	30%	64%	48%	43%
Techniczne lub zawodowe	28%	24%	37%	42%
Średnie	41%	12%	14%	13%
Podyplomowe	0%	1%	1%	1%

*Wśród osób, które odpowiedziały na to pytanie.

**W listopadzie ankiety zostały przeprowadzone przez UNHCR i REACH

PLANY NA PRZYSZŁOSC

Większość respondentów planowała zostać w Polsce (68%), najczęściej ze względów bezpieczeństwa. Zamiar pozostania był nieco wyższy wśród uchodźców podróżujących z co najmniej jedną osobą ze specjalnymi potrzebami (70%), w szczególności z osobami dotkniętymi chorobą lub niepełnosprawnością. Ogółem 13% uchodźców zamierzało wrócić do Ukrainy, a kolejne 13% nie było pewnych planów na przyszłość. 7% planowało przenieść się do innego kraju, przy czym najpopularniejsze kierunki to Niemcy, Kanada i Norwegia. Chęć pozostania w Polsce częściej zgłaszali ci, którzy przyjechali między lutym a czerwcem (75%) niż ci, którzy przyjechali w ciągu ostatnich pięciu miesięcy (58%). Ci drudzy byli bardziej skłonni do przeprowadzki do innego kraju (11% wobec 3% wśród tych, którzy przybyli między lutym a czerwcem).

Zamiary: Pozostanie w Polsce

68% ankietowanych planuje zostać w Polsce

Trzy główne powody pozostania w Polsce (n=2,551)*

* % przedstawia odsetek respondentów z danego obwodu zamierzających pozostać w Polsce lub powrócić do Ukrainy

Najliczniej reprezentowane obwody pochodzenia wśród osób zamierzających zostać w Polsce*

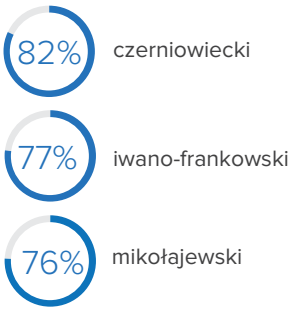

Najliczniej reprezentowane obwody pochodzenia wśród osób zamierzających powrócić do Ukrainy*

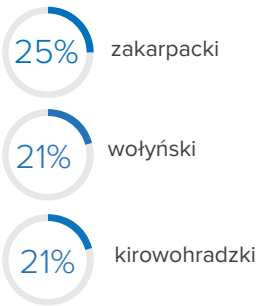

Zamiary: Powrót do Ukrainy

Odsetek respondentów planujących powrót do Ukrainy wyniósł w listopadzie 13%. Decyzja ta była często motywowana względami finansowymi, postrzeganą poprawą sytuacji na Ukrainie lub wizytą u rodziny*. Najwyższy odsetek planujących powrót był wśród respondentów z obwodów zakarpackiego, wołyńskiego i kirowogradzkiego.

*W przypadku tego pytania 25% wskazało „inny" powód, którego nie ma na liście.

13% respondentów planowało powrót do Ukrainy, z czego 94% do obwodu, z którego pochodzi. 61% miało obawy przed powrotem.

Główne przyczyny powrotu (n=307)*

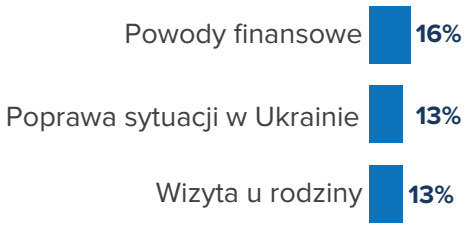

Zamiary: Wyjazd do innego kraju

Chęć wyjazdu do innego kraju wyraziło 7% respondentów. Najczęściej wskazywaną motywacją do wyjazdu były więzi rodzinne, następnie procedury azylowe i więzi społeczne.

7% respondentów planuje wyprowadzić się do innego kraju

Najbardziej popularne miejsca docelowe (n=241)

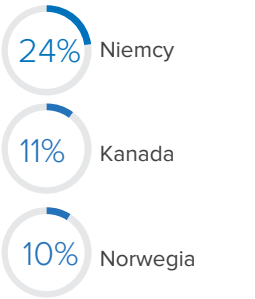

Główne powody przeniesienia się do innego kraju (n=259)

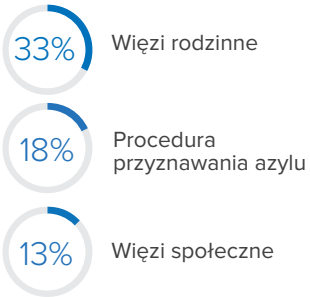

Najczęstsza forma zakwaterowania osób planujących wyjazd do innego kraju (n=259)

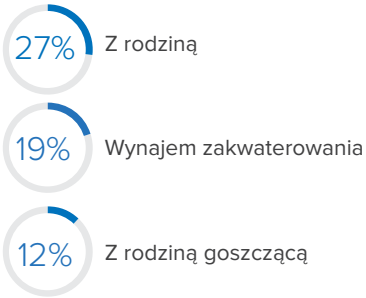

ZAKWATEROWANIE

Respondenci najczęściej przebywali w wynajmowanych mieszkaniach (50%). Wynajmowanie było nieco częstsze wśród tych, którzy wyjechali z Ukrainy między lutym a czerwcem (55%) niż wśród tych, którzy wyjechali później (44%). Ogółem 19% respondentów nocowało u rodzin goszczących, a 14% w obiektach zbiorowych.

Wśród osób podróżujących z osobami starszymi większa proporcja mieszkała u rodzin goszczących (26%), niż wśród osób bez osób starszych (16%). Rodziny podróżujące z osobami starszymi rzadziej też wynajmowały mieszkania (41% vs 54%), natomiast osoby z dziećmi – wynajmowały mieszkania częściej (58%).

Najczęstsze obecne/planowane typy zakwaterowania

SIECI WSPARCIA

30% **badanych ma krewnych mieszkających poza Ukrainą**

Lokalizacja krewnych wpłynęła na dalsze plany uchodźców, gdyż ci, którzy mieli krewnych w Polsce, częściej w Polsce pozostawali (78% vs 68%), natomiast ci, którzy mieli krewnych w innych krajach, byli bardziej skłonni do wyjazdu (10% vs 7%).

Trzy najczęstsze kraje pobytu krewnych (n=1,124)

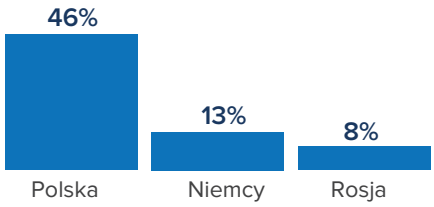

PRIORYTETOWE POTRZEBY

Wśród najczęściej wymienianych potrzeb znalazły się wsparcie finansowe (51%), opieka medyczna (37%) i zatrudnienie (35%), następnie pomoc materialna (27%), dostęp do zakwaterowania (25%) i wyżywienia (16%).

- Gotówka częściej była potrzebą doraźną wśród osób podróżujących z osobami starszymi (62% w porównaniu do 47% wśród osób podróżujących bez osób starszych), które częściej potrzebowały także pomocy materialnej (34% w porównaniu do 24%) oraz wyżywienia (20% w porównaniu do 14%).
- Uchodźcy z dziećmi lub niemowlętami częściej potrzebowali pomocy pieniężnej (56% wobec 49% w gospodarstwach domowych bez dzieci lub niemowląt), częściej wskazywali też na potrzebę pomocy materialnej (36% wobec 24%). Wśród rodzin podróżujących z dziećmi 15% zgłosiło dostęp do usług edukacyjnych jako swoją priorytetową potrzebę, w porównaniu z 9% wśród rodzin bezdzietnych.

Najczęściej zgłaszane podstawowe potrzeby

*Dozwolone wielokrotne odpowiedzi. Suma może przekroczyć 100%.

37% **gospodarstw domowych ma co najmniej jednego członka ze specjalnymi potrzebami**

- Osoby z niepełnosprawnością 14%
- Osoby z poważnymi schorzeniami 14%
- Osoby starsze 11%
- Samotni rodzice 20%

* Chociaż gotówka jest podstawową potrzebą zgłaszaną przez uchodźców, obejmuje kilka podstawowych potrzeb, które zostaną omówione w przyszłych raportach.

DOSTĘP DO INFORMACJI

Ponad połowa uchodźców, z którymi przeprowadzono wywiady w listopadzie, wskazała na potrzebę otrzymania informacji o pomocy finansowej (64%). Inne deklarowane potrzeby informacyjne dotyczyły możliwości zatrudnienia, opieki medycznej, statusu prawnego i zakwaterowania. Media społecznościowe i aplikacje do przesyłania wiadomości były preferowanymi metodami komunikacji (57%), przy czym największy odsetek respondentów preferował Telegram, Facebook i Viber.

Pięć najczęściej zgłaszanych potrzeb dot. dostępu do informacji*

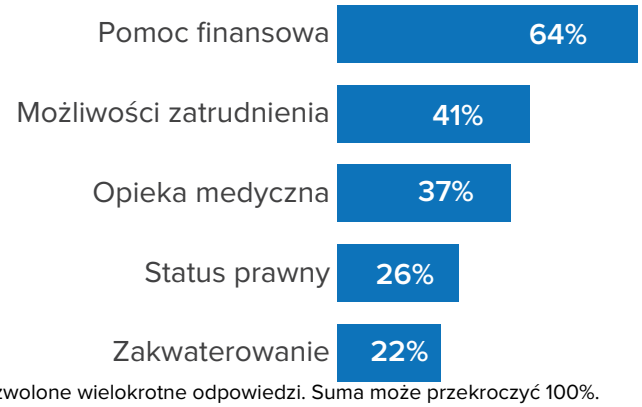

*Dozwolone wielokrotne odpowiedzi. Suma może przekroczyć 100%.
**Wśród osób, które wskazały media/aplikacje społecznościowe jako poleconą metodę komunikacji.

Preferowane sposoby otrzymywania informacji*

Preferowane media społecznościowe*

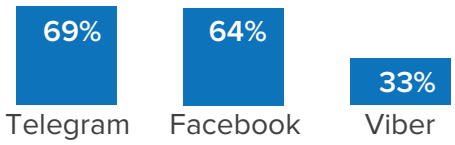

POCHODZENIE & PRZYJAZD

Najwięcej respondentów przybyło z obwodów charkowskiego i zaporoskiego oraz miasta Kijowa, następnie z obwodów dnipropetrowskiego i chersońskiego. Połowa uchodźców (50%), z którymi przeprowadzono wywiady, opuściła miejsce pochodzenia między końcem lutego a majem, a 27% w październiku i listopadzie. Niemal wszyscy respondenci mieli przy sobie paszport lub dowód osobisty. Trzynaście procent zostało przemieszczonych wewnątrz Ukrainy przed opuszczeniem kraju.

Najczęstsze obwody pochodzenia

Miesiąc wyjazdu z Ukrainy, 2022
(n=3,814)

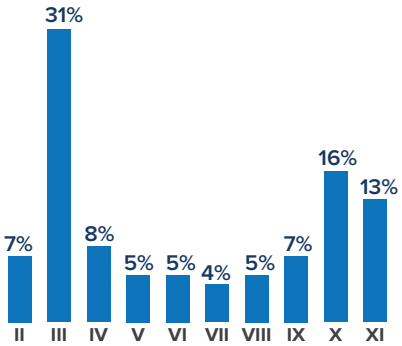

Wewnętrznie przemieszczeni przed przyjazdem do Polski

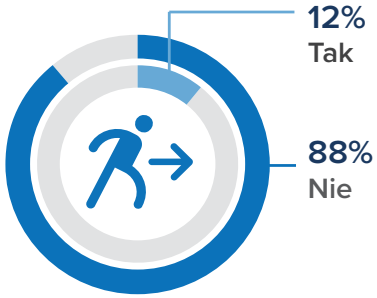

ROZDZIELENIE RODZINY

Większość respondentów (80%) od początku wojny została oddzielona od najbliższej rodziny. W ponad połowie przypadków (53%) separacja była spowodowana niechęcią członków rodziny do wyjazdu z Ukrainy. Częstymi przyczynami były także prawo uniemożliwiające wyjazd mężczyznom w wieku 18-60 lat z kraju (47%) czy fakt, że członkowie rodzin nie mogli opuścić Ukrainy ze względów zdrowotnych (36%).

80% respondentów zostało rozdzielonych z członkami najblizszej rodziny

Trzy główne powody rozdzielenia
(n=3,059)*

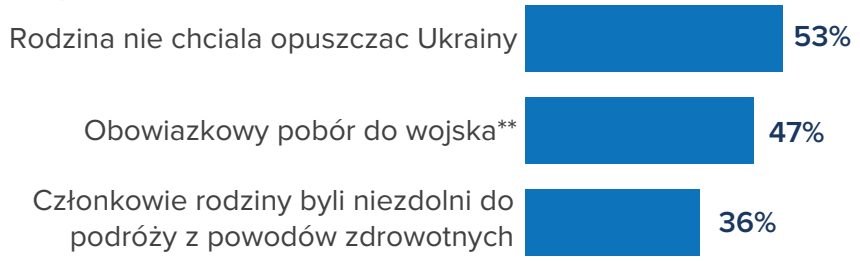

*Jest to pytanie wielokrotnego wyboru, więc suma może przekroczyć 100%.

**Pobór do wojska dotyczy prawa obowiązującego w Ukrainie, który uniemożliwia mężczyznom w wieku 18-60 lat opuszczenie kraju, nie oznacza to jednak, że wszyscy ci, którzy pozostali, są w czynnej służbie wojskowej.

Ograniczenia wyników badania:

- Zastosowano nieprobabilistyczny dobór próby, dlatego wyników nie można ekstrapolować na populację wszystkich uchodźców z Ukrainy
- Konflikt nadal trwa i szybko ulega zmianom, a ludność wciąż się przemieszcza, dlatego wyniki mogą się znacznie różnić w kolejnym okresie gromadzenia danych.
- Dane zostały zebrane tylko w niektórych regionach, w tym na terenach przygranicznych w województwach podkarpackim i lubelskim, a także w dużych miastach, takich jak Warszawa, Kraków, Wrocław, Lublin i Poznań - sytuacja może się różnić w innych regionach i mniejszych miastach.
- Dane pochodzą z wywiadów przeprowadzonych głównie w centrach Blue Dot oraz obiektach zbiorowych, więc wyników nie można ekstrapolować na populację wszystkich uchodźców z Ukrainy.
- Próba domyślna wynosiła 3,829 respondentów. Odpowiedzi nie były obowiązkowe, a kilka procent respondentów pominęło nieobligatoryjne pytania. W przeciwieństwie do iteracji październikowej, gdzie w ogólnych proporcjach uwzględniono braki odpowiedzi i odpowiedzi „nie dotyczy", tutaj postanowiono wyłączyć je z obliczeń. W sytuacji, gdzie proporcje obliczono na próbie innej niż domyślna, faktyczna liczebność próby jest wskazana.

Przypisy końcowe:

1. UNHCR Operational Data Portal for Poland
2. Takie ustalenia są zgodne z wcześniejszymi badaniami regionalnymi, zgodnie z którymi większość uchodźców z Ukrainy w Polsce i innych krajach planowała jak najszybszy powrót do domu i planuje pozostać w krajach przyjmujących do czasu ustąpienia działań wojennych i poprawy bezpieczeństwa: Badanie UNHCR pokazuje, że uchodźcy z Ukrainy mają nadzieję na powrót do domu

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI

Lorena Isla Rodriguez, Senior Protection Officer at isla@unhcr.org

Andrii Mazurenko, Senior Information Management Officer at mazurenk@unhcr.org

Paula Gierak, Country Focal Point, REACH at paula.gierak@reach-initiative.org

Stefania Calciati, Junior Assessment Officer, REACH at stefania.calciati@reach-initiative.org